

Nr 597

Av herr **Gustafson** i Göteborg **m. fl.**, om *förhandlingsrätt beträffande pensionsvillkor för personer, vilkas anställning hos arbetsgivaren upphört.*

1936 års förenings- och förhandlingsrättslag ger icke klart besked hurvida förhandlingsrätt finns för en arbetstagarorganisation med avseende på sådana medlemmar av organisationen som vid tidpunkten för framställandet av begäran om förhandling icke är kvar i sin anställning på grund av att de börjat åtnjuta pension. Härigenom har arbetsgivarna icke ansett sig tvungna att vid förhandlingsbordet ta upp frågor som berör pensionärerna.

Behov av en förhandlingsrätt för pensionärerna kan föreligga i många fall. Andra lagutskottet, som med anledning av en motion i andra kammaren år 1945 (II: 108) hade att ta ställning till ifrågavarande spørsmål, säger i sitt utlåtande (nr 33) bl. a. att särskilt i tider då penningvärdet undergår förändringar kan det vara erforderligt att fastställa generella regler för dyrtidskompensation. En omreglering av pensionsvillkoren kan också vara önskvärd. Dessutom kan tvister uppkomma rörande tolkningen av gällande pensionsvillkor. En lagstadgad förhandlingsrätt i förevarande hänseende måste därför vara av värde för pensionärerna. Arbetstagarorganisationerna kan sålunda otvivelaktigt i många fall ha intresse av att erhålla rätt att förhandla med arbetsgivarna om sina pensionärs villkor, samtidigt som detta för arbetsgivarföreningarna icke behöver medföra några större olägenheter. Vid sidan om möjligheten att arbetstagarförening skulle ha förhandlingsrätt för pensionärerna kan emellertid tänkas att en förening av enbart pensionärer skulle äga här nämnda förhandlingsrätt.

Andra lagutskottet kom fram till det resultatet att frågan borde bli föremål för en utredning.

I enlighet med andra lagutskottets förslag beslöt riksdagen att i en skrivelse till Kungl. Maj:t begära tillsättandet av en förutställningslös utredning rörande förhandlingsrätt beträffande pensionsvillkor för redan pensionerade arbetstagare samt att de förslag som utredningen kunde leda till skulle framläggas för riksdagen.

Riksdagsskrivelsen överlämnades av Kungl. Maj:t till 1948 års förhandlingsrättskommitté. Denna kommitté, som hade i uppdrag att utreda stats- och kommunaltjänstemännens förhandlingsrätt, framhöll i sitt betänkande, avlämnat 31/12 1951, att den ansåg för sin del otänkbart att komma med ett förslag till lösning av frågan om pensionärernas förhandlingsrätt enbart för det statliga och kommunala området. Kommittén uttalade vidare att den icke erhållit sådana direktiv och icke heller

sådan sammansättning, att den ansåg sig kunna ta upp frågan till undersökning även för den privata arbetsmarknaden.

I en interpellationsdebatt den 2 december 1952 i andra kammaren yttrade dåvarande socialministern att han icke ansåg det tillrådligt att tillsätta en särskild utredning om pensionerade arbetstagares förhandlingsrätt. Socialministern motiverade sin inställning med att vid den pågående remissbehandlingen av förhandlingsrättskommitténs betänkande — vilket som ovan nämnts icke tagit upp frågan om pensionärernas förhandlingsrätt — skulle det kunna framkomma synpunkter av betydelse för denna fråga, liksom problemets lösning skulle komma att påverkas av de överväganden vartill kommitténs förslag gett anledning.

I motion till 1953 års riksdag restes ånyo krav på att Kungl. Maj:t skulle föranstalta om utredning av förhandlingsrätten för pensionärerna. Andra lagutskottet fann det angeläget att understryka den betydelse det fäste vid att problemet om förhandlingsrätt rörande pensionsvillkor får en för pensionärerna tillfredsställande lösning men förutsatte att frågan om pensionärernas förhandlingsrättsliga ställning i tillbörlig utsträckning beaktades vid den fortsatta undersökning rörande förhandlingsfrågorna, som var att vänta, och att spørsmålet om möjligt i anslutning härtill upptogs till närmare utredning. Under sådana förhållanden ville utskottet icke hos Kungl. Maj:t förnya sitt krav på utredning av frågan utan nöjde sig med att föreslå riksdagen att skriva till Kungl. Maj:t och ge till känna vad utskottet anfört. Riksdagen beslutade också i enlighet härmed.

Frågan om förhandlingsrätten för pensionärerna är i dag lika långt från sin lösning som den var år 1945, då riksdagen skrev till Kungl. Maj:t och begärde en särskild utredning. Skälen för att pensionärernas förhandlingsrätt skall ordnas är starka och behöver här inte upprepas. Man är ense om att frågan bör lösas. Genom att mycket lång tid förflutit utan att ifrågavarande spørsmål blivit utrett och genom att förslag till lösning icke blivit prövat av riksdagen hemställer undertecknade motionärer,

att riksdagen måtte besluta att med hänvisning till riksdagens skrivelser nr 150 år 1945 och nr 418 år 1953 i en skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om en förutsättningslös utredning rörande förhandlingsrätt beträffande pensionsvillkor, som angår personer vilkas anställning hos arbetsgivaren redan upphört vid tiden för framställandet av begäran om förhandling, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 26 januari 1956

Sven Gustafson

Folke Nihlfors

Eric Nelander

i Göteborg

John G. Löfroth

Margit Vinge

Bengt Sjölin

Brita Löwenhielm

Olaus Nyberg